

Sygn. akt: II Ns 1552/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2015 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Ilona Sobecka

Protokolant: Anastazja Siwek

po rozpoznaniu w dniu 12 sierpnia 2015 r. w Szczecinie na rozprawie

sprawy z wniosku A. G.

z udziałem R. K., M. K., J. M., D. K., T. K. (1)

o stwierdzenie nabycia spadku

postanawia:

1. stwierdza, że spadek po T. K. (2) zmarłym dnia 26 marca 2013r. w S., ostatnio zamieszkałym w S. przy ul. (...) nabyły na podstawie testamentu notarialnego z dnia 31 sierpnia 2012r. , otwartego i ogłoszonego w dniu 25 sierpnia 2015r. wprost:

- J. M. w 1/2 części,

- A. G. w 1/2 części,

2. stwierdza, iż D. K. nabyła na podstawie testamentu notarialnego z dnia 31 sierpnia 2012r., otwartego i ogłoszonego w dniu 25 sierpnia 2015r. tytułem zapisu windykacyjnego spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w S. przy alei (...),

3. stwierdza, że T. K. (1) nabyła na podstawie testamentu notarialnego z dnia 5 listopada 2012r., otwartego i ogłoszonego w dniu 25 sierpnia 2015r. tytułem zapisu windykacyjnego przysługujący spadkodawcy T. K. (2) udział w stanowiącym odrębną nieruchomość lokalu mieszkalnym położonym w S. przy ul. (...),

4. nakazuje pobrać od uczestniczek D. K. i T. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwoty po 555,85 zł (pięćset pięćdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt pięć groszy) tytułem kosztów sądowych,

5. zasądza od uczestniczki D. K. na rzecz wnioskodawczynie A. G. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania,

6. zasądza od uczestniczki T. K. (1) na rzecz wnioskodawczynie A. G. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie A. G. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po T. K. (2) na podstawie testamentu notarialnego z dnia 31 sierpnia 2012r., w którym to testamencie spadkodawca powoła do spadku A. G. i J. M. w udziałach do 1/2 części.

Uczestniczka T. K. (1) wniosła o stwierdzenie nieważności testamentu spadkodawcy z dnia 10 maja 2012r. podnosząc, iż został on sporządzony w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, ponieważ w tym okresie spadkodawca znajdował się pod działaniem silnych leków w związku z chorobą nowotworową i pozostawał pod wpływem brata i bratanic.

Uczestniczka D. K. wniosła o stwierdzenie nieważności testamentu spadkodawcy z dnia 10 maja 2012r. i 31 sierpnia 2012r., gdyż spadkodawca sporządzał te testamenty w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenia woli.

Uczestnicy J. M., R. K. i M. K. nie kwestionowali wniosku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. K. (2) zmarł 26 marca 2013r. Był żonaty z T. K. (1), przy czym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2002r. orzeczono separację małżeństwa T. K. (2) i T. K. (1). Spadkodawca dzieci nie miał. Jego rodzice zmarli przed nim. Miał dwoje rodzeństwa: M. K. i R. K..

Spadkodawca sporządziła następujące testamenty:

- w dniu 12 stycznia 2005r., sporządzony w S. przed notariuszem I. M., w którym tytułem zapisu testamentowego zapisał żonie T. K. (1) lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) oraz lokal użytkowy położony w S. przy ul. (...)/U4,

- w dniu 2 listopada 2011r. , sporządzony w L. przed notariuszem C. K., w którym powołał do spadku po połowie swoje bratanice : J. M. i A. G..

- w dniu 13 stycznia 2012r., sporządzony w S. przed asesorem notarialnym D. B. (1) na rzecz D. K., w którym obciążył swoje spadkobierczynie obowiązkiem wykonania zapisu na rzecz D. K. w postaci wypłaty na jej rzecz kwoty 200 000 zł, nadto w postanowił, że na mocy zapisu windykacyjnego D. K. nabędzie z chwilą otwarcia spadku lokal mieszkalny położony w S. przy Al. (...),

- w dniu 10 maja 2012r., sporządzony w L. przed notariuszem C. K., w którym odwołał wszystkie swoje testamenty oraz zapisy w nich sporządzone oraz sporządził nowy testament, w którym powołał do spadku po połowie bratanice: J. M. i A. G., nadto oświadczył, że spadkobiercy wypłacą D. K. 100 000 zł, jak też sporządził zapis windykacyjny, na mocy którego D. K. miała nabyć z chwilą otwarcia spadku spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu położonego w S. przy Al. (...),

- w dniu 31 sierpnia 2012r., sporządzony w S. przed asesorem notarialnym D. B. (1) , w który odwołał w całości testament sporządzony w dniu 13 stycznia 2012r. oraz 10 maja 2012r. oraz powołał do całości spadku bratanice J. M. i A. G. w udziałach po 1/2 oraz w drodze zapisu windykacyjnego przekazał D. K. lokal mieszkalny przy Al. (...) w S.,

- w dniu 5 listopada 2012r., sporządzony w S. przed asesorem D. B. (1), w którym w drodze zapisu testamentowego przekazał T. K. (1) przysługujący jemu udział w lokalu mieszkalnym położonym w S. przy ul. (...).

Nikt nie składał oświadczeń spadkowych, nie zrzekał się dziedziczenia, nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Dowód:

- odpis aktu zgonu spadkodawcy k.4

-odpisu aktów USC k.5

- testamenty spadkodawcy k.6-11,399

- odpis wyroku z dnia 11 marca 2002r. k.12

- zapewnienia spadkowe A. G. k.299-300

Spadkodawca sporządzając testamenty w S. przed asesorem notarialnym D. B. (1) wiedział w jaki sposób chce dokonać rozporządzenia spadkiem , rozumiał konsekwencje podejmowanych czynności.

Spadkodawca T. K. (2) sporządzając testamenty w L. przed notariuszem C. K. wiedział jakich rozrządzeń chce dokonać, miał rozeznanie odnośnie skutków podejmowanych czynności.

Dowód:

- zeznania świadka D. B. (1) k. 227-228

- zeznania świadka C. K. k.368-369

Spadkodawca w dniach od 2 lutego 2002r. do 9 lutego 2012r. przebywała na Oddziale Gruźlicy i Chorób Płucnych, gdzie zdiagnozowano u niego nowotwór płuca lewego.

W okresie od lutego do grudnia 2012r. spadkodawca był poddawany zabiegom chemioterapii.

W od 2 do 7 stycznia 2013r. spadkodawca przebywał na Oddziale Gruźlicy i Chorób Płuc z powodu progresji choroby.

Od 21 stycznia 2013r. T. K. (2) objęty Opieką Paliatywną Hospicjum domowego. Był wówczas w stanie ciężkim i do dnia śmierci stan ten ulegał pogorszeniu.

W okresie chemioterapii w 2012r. spadkodawca nie otrzymywał leków wpływających na świadomość, kontakt z nim był zachowany, był on pozytywnie nastawiony do leczenia.

W okresie ostatnich trzech miesięcy spadkodawca był prowadzony przez lekarza J. S.. Wiedział on co się z nim dzieje, odpowiadał na pytania, tylko ostatniego dnia przed śmiercią nie było z nim kontaktu

Dowód;

- dokumentacja lekarska k.147-151

- zeznania świadka J. S. k.224-225

- zeznania świadka P. S. k.225-226

Spadkodawca poznał D. K. w 1998r. Od 2001 roku zaczęli się spotykać. Spadkodawca zakończył znajomość z D. K. w lipcu – sierpniu 2012r.

D. K. towarzyszyła spadkodawcy w maju 2012r. podczas jego wizyty u brata R. K. w L..

Dowód:

- zeznania uczestniczki D. K. k.301-302

Spadkodawca mówił, że spadek zapisze swoim bratanicom córkom R. K. tj. J. M. i A. G.. W czasie jak u spadkodawcy zdiagnozowano nowotwór jego kontakty z bratem R. K. i jego rodziną stały się częstsze. Brat zawoził go na chemioterapię do szpitala.

Dowód:

- zeznania A. G. k.299-300

- zeznania J. M. k.300-301

- zeznania R. K. k. 302-303

W czasie sporządzania testamentów w dniu 2 listopada 2011r, 13 stycznia 2012r, 10 maja 2012r., 31 sierpnia 2012r., 5 listopada 2012r. spadkodawca nie był w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Dowód:

- opinia biegłego psychiatry J. K. k. 405-415

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art.1025 pkt 1 k.c., Sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę.

W niniejszej sprawie wniosek taki złożyła A. G. będąca spadkobiercą testamentowym, a zatem miała ona legitymację czynną do wystąpienia z niniejszym wnioskiem.

Zgodnie z treścią art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku może wynikać bądź z ustawy, bądź z testamentu. Spadkobranie na podstawie ustawy ma jednak miejsce tylko wówczas, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy testamentem, bądź gdy żadna z osób powołanych nie chce lub nie może dziedziczyć (por. art. 926 § 2 k.c.).

Zgodnie z art. 945§1 pkt 1 k.c. testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie i wyrażenie woli.

Brak świadomości charakteryzuje się brakiem rozeznania, niemożności zrozumienia posunięć własnych lub też innych osób, niezdawaniem sobie sprawy ze znaczenia własnego postępowania. Wyłączenie świadomości natomiast ma miejsce w szczególności w przypadku choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego, a także innego, choćby przemijającego zaburzenia czynności psychicznych, wywołanego zwłaszcza alkoholizmem, narkomanią, wysoką gorączką, obłązną chorobą czy agonią. Podkreślenia wymaga jednak, iż stan taki musi istnieć w chwili sporządzania testamentu, czyli w chwili składania oświadczenia woli przez testatora. W orzecznictwie i doktrynie panuje pogląd, iż przy badaniu tej kwestii unikać należy wszelkiego rodzaju automatyzmu i nawet fakt pozostawania w zakładzie dla umysłowo chorych osoby nieubezważnionej w okresie sporządzania testamentu nie może oznaczać automatycznego przyjęcia, że osoba taka działała w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższego w swoim postanowieniu z dnia 30 kwietnia 1976 r., (III CRN 25/76, OSP 1977/4/78), w którym wskazał, iż nawet stwierdzenie u spadkodawcy choroby psychicznej nie powoduje samo przez się nieważności testamentu (art. 945 § 1 pkt 1 k.c.).

W niniejszej sprawie wobec zastrzeżeń odnośnie świadomości i swobody spadkodawcy w czasie dokonywania rozrządzeń testamentowych w okresie, kiedy zmagał się on z chorobą nowotworową konieczne było dokonanie ustaleń w zakresie zdolności testowania, albowiem wyłącznie swobody i świadomości powzięcia decyzji i wyrażenia woli decyduje o nieważności testamentu.

W związku z powyższym zostali w sprawie przesłuchani w charakterze świadków notariusze, przed którymi T. K. (3) sporządzał testamenty tj. notariusz C. K. oraz asesor notarialny D. B. (1). Ponieść należy, iż osoby te zobligowane są przeprowadzać rozmowy z testatorem celem ustalenia woli spadkodawcy oraz swobody i świadomości przy dokonywaniu rozrządzeń testamentowych. Jak wynikało z zeznań C. K. oraz D. B. (2) T. K. (2) było dobrze zorientowany w swoich zamiarach dotyczących rozrządzenia spadkiem, jak również był świadomy skutków podejmowanych decyzji, zaś jego zachowanie nie budziło zastrzeżeń odnośnie świadomości przy dokonywaniu rozporządzeń testamentowych. Sąd miał na uwadze, iż spadkodawca od 2012r. chorował na nowotwór płuc, jednakże jak wynikało z przedłożonej do akt dokumentacji lekarskiej spadkodawcy nie znajdowały się tam żadne zapisy świadczące występowaniu zaburzeń psychicznych u spadkodawcy. Dodatkowo przesłuchani w charakterze świadków lekarze prowadzący spadkodawcę to

jest J. S. i P. S. wskazywali na logiczny kontakt ze spadkodawcą, jak też podnosili, iż chemioterapia nie wpływa na świadomość osoby poddawanej tym zabiegom. Na logiczny kontakt ze spadkodawcą wskazywali również świadkowie L. M., M. P., M. M., jak też wnioskodawczynie oraz uczestnicy J. M., D. K. i R. K..

Z uwagi jednak na to, że żona spadkodawcy T. K. (1) oraz siostra M. K. zeznawały, że spadkodawca brał dużo leków i nie zawsze był świadomy przeprowadzono dowód z opinii biegłego z zakresu psychiatrii J. K. na okoliczność czy w dniach sporządzania testamentów tj. w dniu 2 listopada 2011r, 13 stycznia 2012r, 10 maja 2012r., 31 sierpnia 2012r., 5 listopada 2012r. spadkodawca był w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Biegły w swojej opinii jednoznacznie wskazał, iż spadkodawca w tym czasie nie był w stanie wyłączającym swobodne i świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Zauważyć należy, iż wnioski wyrażone w opinii biegłego wynikały ze szczegółowej analizy materiału dowodowego w postaci zeznań stron i świadków oraz dokumentacji lekarskiej i były one logiczne, nadto opinia nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Dodatkowo zauważyć należy, iż ustawodawca w art.945§1 pkt 1kc wskazuje na nieważność testamentu z powodu wyłączenia świadomości i swobody, a nie jej ograniczenia, na które mogą wpływać różne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, jak chociażby choroba, która sprawia, iż osoba nią dotknięta funkcjonuje inaczej niż osoba zdrowa, co jednak nie przesądza o braku zdolności do testowania.

Podkreślenia również wymaga, iż spadkodawca konsekwentnie ustanawiał jako swoje spadkobierczynie bratanice J. M. i A. G., które były dla niego osobami bliskimi, zwłaszcza, że spadkodawca nie miał swoich dzieci. Zmiany testamentów dotyczyły przede wszystkim zapisów na rzecz konkubiny D. K., jednakże związane one były ze zmianami we wzajemnych relacjach, kiedy to podczas choroby spadkodawca zacieśnił więzi z bratem R. K. i jego córkami, a zerwał w lipca 2012r. kontakty z D. K..

Podkreślenia wymaga, iż w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku Sąd stwierdza kto i jakim udziale dziedziczy po osobie zmarłej, jak też stwierdza jakie przedmioty przypadły danej osobie na podstawie zapisu windykacyjnego. Natomiast w postępowaniu tym Sąd nie zajmuje się realizacją zapisów zwykłych, gdyż kwestie te są rozstrzygane w postępowaniu procesowym. Mając powyższe na uwadze znaczenie dla niniejszej sprawy miały testamenty z dnia 2 listopada 2011r., 13 stycznia 2012r., 10 maja 2012r., 31 sierpnia 2012r. oraz 5 listopada 2012r., w których nastąpiło powołanie spadkobierców oraz dokonanie zapisów windykacyjnych.

Jak wynika z oświadczenia spadkodawcy zawartego w testamencie z dnia 10 maja 2012r. odwołał on wszystkie swoje poprzednie testamenty i powołał do spadku bratanice w częściach równych oraz sporządził zapis windykacyjny na rzecz D. K., którego przedmiotem był lokal mieszkalny położony w S. przy Al. (...). Z kolei ten testament został odwołany testamentem z dnia 31 sierpnia 2012r. i w tym testamencie spadkodawca znów powołał do spadku w udziałach po 1/2 bratanice J. M. i A. G. oraz dokonał zapisu windykacyjnego na rzecz D. K. lokalu przy Al. (...) w S.. Nadto w dniu 5 listopada 2012r. T. K. (2) w drodze zapisu windykacyjnego przekazał T. K. (1) przysługujący mu udział w lokalu mieszkalnym położonym w S. przy ul. (...). Mając na uwadze ostatnią wolę spadkodawcy wyrażoną w powyższych testamentach stwierdzono, że spadek po T. K. (2) nabyły J. M. i A. G. w udziałach po 1/2 części, jak też stwierdzono, że w drodze zapisu windykacyjnego D. K. nabyła lokal przy Al.(...) w S., zaś T. K. (1) udział spadkodawcy w lokalu przy ul. (...) w S..

Z uwagi na kwestionowanie przez D. K. i T. K. (1) świadomości spadkodawcy został przeprowadzony dowód z opinii biegłego z zakresu psychiatrii i koszty stąd wynikające rozłożono na te uczestniczki w częściach równych.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art.520§3 kpc, albowiem uczestniczki D. K. i T. K. (1) kwestionowały ważność testamentów przedstawionych przez wnioskodawczynię i wnioski ich okazały się nieuzasadnione, wobec czego zasądzono od tych uczestniczek na rzecz wnioskodawczynie koszty postępowania.